

Міністерство освіти і науки України
Сумський національний аграрний університет
Факультет агротехнологій та природокористування
Кафедра садово-паркового та лісового господарства

**Робоча програма (силабус) освітнього компонента
ЛІСОВІ КУЛЬТУРИ**

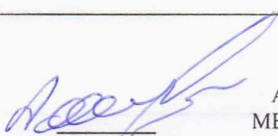
Обов'язковий

Реалізується в межах освітньої програми **Лісове господарство**
за спеціальністю **Н4 «Лісове господарство»**

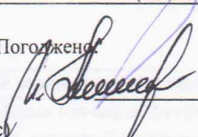
на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти

Суми – 2026

Розробники: Мусієнко С.І., к. с.-г. н., доцент кафедри садово-паркового та лісового господарства; Кременецька Є.О., к. с.-г. н., доцент кафедри садово-паркового та лісового господарства;

Розглянуто, схвалено та затверджено на засіданні кафедри садово-паркового та лісового господарства	Протокол №15 від 09 червня 2026 р.
	Завідувач кафедри Андрій МЕЛЬНИК (підпис)

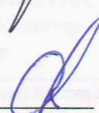
Гарант освітньої програми

Погоджено

Тетяна МЕЛЬНИК

(підпис)

Декан факультету, де реалізується освітня програма

Сергій ГОРБАСЬ

(підпис)

Рецензія на робочу програму(додається) надана

(підпис)

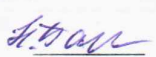
 (ПІБ)

(підпис)

 (ПІБ)

Методист відділу якості освіти,
ліцензування та акредитації

Надія БАРАНИК

(підпис)

 (ПІБ)

Зареєстровано в електронній базі: дата: 24.06. 2026р.

1.ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

1.	Назва ОК	ЛІСОВІ КУЛЬТУРИ	
2.	Факультет/кафедра	Агротехнологій та природокористування / садово-паркового та лісового господарства	
3.	Статус ОК	Обов'язковий	
4.	Програма/Спеціальність (програми), складовою яких є ОК для (заповнюється для обов'язкових ОК)	Лісове господарство (перший (бакалаврський) рівень вищої освіти), Н4 «Лісове господарство»	
5.	ОК може бути запропонований для (заповнюється для вибіркових ОК)		
6.	Рівень НРК	Перший рівень вищої освіти, НРК – 6 рівень	
7.	Семестр та тривалість вивчення	Денна форма навчання: 3 курс, п'ятий, шостий семестр; 2 ст, третій, четвертий: семестр; Заочна форма навчання – 4 курс, сьомий семестр	
8.	Кількість кредитів ЄКТС	Денна форма навчання: 8,0 кредитів ЄКТС 240 годин. Заочна форма навчання: 7,0 кредитів ЄКТС 210 годин	
9.1	Загальний обсяг годин та їх розподіл (денна форма навчання - 5 семестр)	Контактна робота (заняття)	Самостійна робота
		Лекційні	Практичні
		30	30
9.2	Загальний обсяг годин та їх розподіл (денна форма навчання - 6 семестр)	Контактна робота (заняття)	Самостійна робота
		Лекційні	Практичні
		26	26
	Загальний обсяг годин та їх розподіл (заочна форма навчання - 7 семестр)	Контактна робота (заняття)	Самостійна робота
		Лекційні	Практичні
		16	16
10.	Мова навчання	українська	
11.1	Викладач/Координатор освітнього компонента	Мусієнко С. І., к. с.-г. н., доцент кафедри садово-паркового та лісового господарства. Корпус факультету агротехнологій та природокористування, ауд. 02а.	
11.2.	Контактна інформація	Мусієнко С. І. musienkosergij_les@ukr.net	

12.	Загальний опис освітнього компонента	Дисципліна «Лісові культури» є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми зі спеціальності Н4 «Лісове господарство». Її вивчення сприяє засвоєнню знань щодо теоретичних основ та практичних підходів створення штучних лісових насаджень – лісових культур, що є складовою частиною загального комплексу лісогосподарських заходів із вирощування господарсько-цінних лісів.
13.	Мета освітнього компонента	Метою ОК «Лісові культури» є опанування студентами знаннями з питань лісового насінництва, організації робіт у лісових розсадниках, створення та вирощування лісових культур, які необхідні їм для успішного здійснення професійної діяльності на первинних посадах випускників бакалавріату за спеціальністю Н4 «Лісове господарство». У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати: - основи лісонасінної справи та організації лісового розсадника; - загальну агротехніку вирощування садивного матеріалу (сівозміни, обробіток ґрунту, застосування добрив); - технологію виробництва різних видів садивного матеріалу деревних порід; - особливості розмноження і вирощування садивного матеріалу основних деревних культур; - організацію та охорону праці в лісовому розсаднику; -основи технології проектування, створення і вирощування штучних насаджень; -основні напрямки штучного лісовирощування; -методи створення лісових культур; -особливості вибору головних, супутніх та підгінних порід та чагарників залежно від кліматичного району; -форми взаємовпливу деревних рослин; -способи створення лісових культур та умови їх застосування; особливості створення лісових культур з участю інтродуцентів; -методи реконструкції малоцінних насаджень лісокультурними засобами; способи догляду за культурами, їх види та значення; -лісокультурну документацію; -охорону праці та техніку безпеки під час створення та вирощування лісових культур. уміти: - користуватися навчальною, науково-методичною та нормативно-довідковою літературою; - розрахувати виробничі та допоміжні площі розсадника; - проводити догляд за садивним матеріалом деревних рослин; - застосовувати теоретичні знання при розробці організаційно-господарського плану постійного лісового розсадника;

		-проектувати і створювати різні типи штучних насаджень на категоріях лісокультурних площ, у різноманітних типах лісорослинних умов і типах лісу; -застосовувати найновіші досягнення науки і практичного досвіду передових лісогосподарських підприємств в галузі вдосконалення створення штучних лісових насаджень; -створювати біологічно стійкі високопродуктивні штучні лісові насадження за участю найбільш господарсько-цінних аборигенних та інтродукованих деревних порід; -здійснювати реконструкцію малоцінних насаджень лісокультурними методами, у т. ч. із висаджуванням швидкоростучих та інтродукованих деревних порід; -організувати роботу щодо догляду за лісовими культурами; -навчити робітників вимогам правил щодо охорони праці та техніки безпеки під час створення та вирощування лісових культур; -здійснювати технічне приймання, облік та оцінку якості лісокультурних об'єктів та природного поновлення; -проводити інвентаризацію лісових культур і плантацій, а також атестацію незімкнутих лісових культур; -переводити лісові культури та площі із природним поновленням у вкриті лісовою рослинністю землі; -заповнювати лісокультурну документацію, в т.ч. книгу обліку лісокультурних об'єктів та звіт про проведення лісокультурних робіт. -володіти навичками щодо створення лісових культур, узагальнення експериментального матеріалу і аналізу літературних джерел; - представляти отримані знання у вигляді модульної курсової роботи.
--	--	---

14.	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими освітніми компонентами ОП	Пререквізити: Ботаніка, Ґрунтознавство, Дендрологія, Механізація та механізми, Лісознавство, Лісова таксація, Лісівництво. Постреквізити: Лісова пірологія, Лісовпорядкування, Економіка лісового господарства, Мисливствознавство, Основи наукових досліджень.
15.	Політика академічної доброчесності	Дотримання академічної доброчесності для здобувачів вищої освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання; посилення на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право; надання достовірної інформації про результати власної навчальної або наукової діяльності. Порушення академічної доброчесності при вивченні ОК «Лісові культури» вважаються: академічний плагіат, академічне шахрайство (списування, обман, видавання кимось виконаної роботи за власну), використання електронних пристроїв під час підсумкового контролю знань За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності: Академічний плагіат – оцінка 0 , повторне виконання завдання. Академічне шахрайство – анулювання отриманих балів; повторне проходження оцінювання повторне виконання несамотійно виконаної роботи; Використання електронних пристроїв під час підсумкового контролю знань – відсторонення від виконання роботи, оцінка 0, повторне проходження підсумкового контролю.
16	Посилання на курс у системі Moodle	«Лісові розсадники та насінництво» https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=3781; «Лісові культури (частина 1)» https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=3914; «Лісові культури (частина 2)» https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=3775

2.РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

Результати навчання за ОК: Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде здатен...»	Програмні результати навчання, на досягнення яких спрямований ОК (зазначити номер згідно з нумерацією, наведеною в ОП) ¹						Як оцінюється ДРН ²
	ПРН 3	ПРН 4	ПРН 5	ПРН 6	ПРН 7	ПРН 15	
ДРН 1. Проводити літературний пошук інформації щодо основ лісонасінної справи, організації лісового розсадника технології проектування, створення і вирощування штучних лісових насаджень.	+			+			Тест множинного вибору та індивідуальне завдання. Презентація, доповідь. Виконання модульної курсової роботи. Письмовий екзамєн.
ДРН 2. Володіти знаннями щодо розмноження і вирощування садивного матеріалу основних порід.						+	Тест множинного вибору та індивідуальне завдання. Уважна перевірка та аналіз виконаних завдань. Обговорення обраних шляхів розв'язання проблеми. Спостереження за здобувачами у процесі виконання завдань. Виконання модульної курсової роботи. Письмовий екзамєн.
ДРН 3. Розуміти основи лісонасінної справи та організації лісового розсадника. Знати особливості вибору головних, супутніх та підгінних порід та чагарників, необхідного обладнання та інструментів залежно від лісокліматичного району, форми взаємовпливу деревних рослин задля вирішення завдань з організації та ведення лісового господарства з урахуванням		+		+			Тест множинного вибору та індивідуальне завдання. Невеликі тести (до 5 хв.). Уважна перевірка та аналіз виконаних завдань. Обговорення обраних шляхів розв'язання проблеми. Оволодіння навичками і вміннями при спостереженні. Спостереження за здобувачами у процесі виконання завдань. Виконання модульної курсової роботи. Письмовий екзамєн.

¹Має відповідати Матриці забезпечення програмних результатів навчання відповідними компонентами освітньої програми, зазначається для обов'язкових освітніх компонентів ОП I та II рівня, для усіх (обов'язкових та вибіркових ОК) ОП III

²Перелік має відповідати методам сумативного оцінювання, наведених у таблиці 5.2, причому кількість методів оцінювання не обов'язково має дорівнювати кількості ДРН (один метод оцінювання може бути застосовано для оцінювання декількох ДРН)

екологічних, технічних та технологічних можливостей.						
ДРН 4. Володіти базовими знаннями та необхідними навичками щодо застосування відповідних методів та способів створення лісових культур (у т. ч. з участю інтродуцентів), певних способів догляду за ними для вирішення завдань професійної діяльності.		+	+			Тест множинного вибору та індивідуальне завдання. Уважна перевірка та аналіз виконаних завдань. Обговорення обраних шляхів розв'язання проблеми. Спостереження за здобувачами у процесі виконання завдань. Виконання модульної курсової роботи. Письмовий екзамен.
ДРН 5. Застосовувати законодавчі акти, нормативно-довідкові матеріали щодо ведення лісокультурної документації, врахування вимог охорони праці та техніки безпеки під час використання необхідного обладнання під час створення та вирощування лісових культур.				+	+	Тест множинного вибору та індивідуальне завдання. Уважна перевірка та аналіз виконаних завдань. Обговорення обраних шляхів розв'язання проблеми. Спостереження за здобувачами у процесі виконання завдань. Виконання модульної курсової роботи. Письмовий екзамен.
ДРН 6. Заповнювати організаційно-управлінську документацію щодо створення різних типів штучних насаджень (залежно від категорії лісокультурної площі, типу лісорослинних умов), проведення заходів (догляду за ними, реконструкції малоцінних насаджень) лісокультурними методами з урахуванням екологічних, технічних та технологічних можливостей обладнання та технологічних можливостей обладнання.				+	+	Тест множинного вибору та індивідуальне завдання. Невеликі тести (до 5 хв.). Уважна перевірка та аналіз виконаних завдань. Обговорення обраних шляхів розв'язання проблеми. Спостереження за здобувачами у процесі виконання завдань. Виконання модульної курсової роботи. Письмовий екзамен.
ДРН 7. Здійснювати технічне приймання, облік та оцінку якості лісокультурних об'єктів та природного поновлення.			+		+	Тест множинного вибору та індивідуальне завдання. Уважна перевірка та аналіз виконаних завдань. Обговорення обраних шляхів розв'язання проблеми.
ДРН 8. Проводити інвентаризацію лісових культур і плантацій, а також атестацію незімкнутих лісових культур; переводити лісові культури та площі із природним поновленням у вкриті лісовою рослинністю землі.			+		+	Спостереження за здобувачами у процесі виконання завдань. Виконання модульної курсової роботи. Письмовий екзамен.

3.ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

Тема. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми	Розподіл в межах загального бюджету часу						Рекомендована література ²
	Аудиторна робота				Самостійна робота		
	Лк		Пз				
	Де н- на	З а о ч.	Де н- на	З а о ч.	Де н- на	З а о ч.	
Семестр 5							
Модуль 1. Лісонасінна справа.							
Тема 1. Вступ. Достигання та збір лісонасіннєвої сировини. 1. Розсадництво та його задачі. Етапи становлення розсадництва, його сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку. 2. Достигання та збір шишок, плодів та насіння. 3. Способи заготівлі насіннєвої сировини. 4. Техніка заготівлі лісонасіннєвої сировини. 5. Приймання та облік лісонасіннєвої сировини. 6. Одержання насіння із шишок хвойних порід сухих та соковитих плодів. 7. Вихід насіння із насіннєвої сировини.	4	2	2	2	4	7	1-17, електронні ресурси
Тема 2. Зберігання, пакування та транспортування насіння деревних рослин. 1. Значення зберігання насіння. 2. Умови, необхідні для зберігання та підтримування життєздатності насіння. 3. Зберігання насіння хвойних та листяних порід. 4. Зберігання резервного фонду насіння. 5. Пакування та транспортування насіння хвойних та листяних порід.	4	2	-		4	7	1-17, електронні ресурси
Тема 3. Підготовка насіння деревних рослин до висіву. 1. Обґрунтування прийомів стимулювання проростання насіння. 2. Способи підготовки насіння до проростання. Передпосівна підготовка насіння. 3. Ознайомитися з паспортизацією			8	2	6	7	1-17, електронні ресурси

²Конкретне джерело із основної чи додатково рекомендованої літератури

насіння посівного призначення. 4. Розглянути відбір середнього зразка (проби) насіння. 5. Ознайомитися з визначенням чистоти насіння. 6. Ознайомитися з визначенням схожості насіння.							
Модуль 2. Розсадники.							
Тема 4. Загальні відомості та основи організації постійного лісового розсадника. 1. Поняття про садивний матеріал, його види та особливості. 2. Види розсадників, їх класифікація та структура. 3. Основи організації постійного лісового розсадника: розробка проектного завдання, вибір місця, розрахунок виробничих і допоміжних площ, організація території та оснащення. 4. Організаційно-господарський план розсадника. 5. Ознайомитися зі способами визначення площі виробничих відділень розсадника. 6. Розрахувати площі виробничої частини розсадника. 7. Розробити структуру розсадника, скласти і обґрунтувати план організації його території. 8. Визначити площі службових частин розсадника.	4	2	6	2	6	7	1-17, електронні ресурси
Тема 5. Сівозміни в постійних лісових розсадниках. 1. Роль та значення сівозмін. 2. Сівозміни в розсадниках різних ґрунтово-кліматичних зон. 3. Розглянути сівозміни для посівного відділення і шкіль розсадників різних ґрунтово-кліматичних зон.	4	2	2	2	6	7	1-17, електронні ресурси
Тема 6. Обробіток ґрунту. 1. Теоретичні основи, завдання та агротехнічні вимоги до обробітку ґрунту в розсадниках. 2. Первинне освоєння площ, відведених під розсадник. 3. Системи основного обробітку ґрунту в полях прийнятих сівозмін та умови їх застосування. 4. Класифікація гербіцидів, норми,	-	2	2	2	6	7	1-17, електронні ресурси

терміни та особливості їх внесення.							
Тема 7. Застосування добрив у розсадниках. 1. Агрохімічні основи застосування добрив. 2. Види добрив, їх класифікація та характеристика. 3. Потреба деревних рослин в елементах мінерального живлення та її визначення. 4. Розглянути рівень забезпеченості рослин елементами мінерального живлення.	-	2	2	2	6	7	1-17, електронні ресурси
Тема 8. Вирощування сіянців. 1. Агротехніка вирощування сіянців, загальні положення технології виробництва. 2. Передпосівний обробіток ґрунту. 3. Підготовка насіння до посіву. Способи, види та схеми посіву. Норми висіву і глибина загортання насіння. 4. Догляд за посівами до і після появи сходів. 5. Розглянути раціональні схеми посіву насіння в посівному відділенні та садіння сіянців у шкільках розсадника. 6. Розглянути технології вирощування сіянців у відділі розмноження розсадника.	6	2	2	2	6	8	1-17, електронні ресурси
Тема 9. Виробництво садивного матеріалу вегетативного походження. 1. Теоретичні основи вегетативного розмноження деревних рослин. 2. Методи вегетативного розмноження деревних рослин. 3. Розмноження невідділеними від рослин частинами. 4. Розмноження відділеними від рослин частинами. 5. Розмноження щепленням. 6. Техніка закладання маточних плантацій та особливості їх експлуатації. 7. Мікроклональне розмноження.	4		2		4	8	1-17, електронні ресурси
Тема 10. Виробництво декоративних саджанців дерев і чагарників. 1. Види великомірного декоративного садивного матеріалу та його класифікація. 2. Особливості технологій вирощування окремих видів садивного матеріалу із	4				4	8	1-17, електронні ресурси

закритою кореневою системою. 3. Розглянути технології вирощування живцевих та щеплених саджанців у відділі формування розсадника. 4. Особливості вирощування саджанців для лісокультурних цілей та створення лісопарків, декоративних дерев і чагарників. вирощування саджанців плодових порід.							
Тема 11. Інвентаризація, викопування і зберігання садивного матеріалу. 1. Технічне приймання виконаних робіт, інвентаризація, викопування, вибирання і сортування садивного матеріалу. 2. Показники якості та стандартизація садивного матеріалу. 3. Технологія коротко- і довготермінового зберігання, пакування та транспортування садивного матеріалу. 4. Ознайомитися з проведенням інвентаризації садивного матеріалу.	-	2	2	2	4	8	1-17, електронні ресурси
Тема 12. Організація та охорона праці в розсаднику. 1. Організація праці в лісовому розсаднику. Посадові обов'язки майстра розсадника. 2. Охорона праці та техніка безпеки під час робіт із вирощування садивного матеріалу і заготівлі насіннєвої сировини. 3. Ознайомитися з організацією виробництва та проведення робіт у лісовому розсаднику. 4. Ознайомитися з формою і порядком ведення документації.	-		2		4	8	1-17, електронні ресурси
Разом за 5 семестр	30	16	30	16	60	89	
Тема 13. Особливості лісокультурної справи в Україні. Лісокультурне районування в Україні. Особливості чистих і мішаних, простих і складних штучних насаджень. Взаємовплив деревних рослин у мішаних насадженнях. Густота лісових культур. Особливості лісовідновлення та лісорозведення в Україні.	2		2		5	6	1-17, електронні ресурси

Тема 14. Лісокультурна площа. Категорії лісокультурних площ. Обстеження лісокультурних площ і черговість створення лісових культур. Стан і розвиток лісокультурної справи в Україні. Вибір головних, супутніх, підгінних порід та чагарників за кліматичними районами.	2	2	2	2	5	6	1-17, електронні ресурси
Тема 15. Методи і способи створення лісових культур. Загальні поняття про лісовідновлення та лісорозведення. Лісові культури під наметом лісу. Часткові лісові культури. Суцільні лісові культури і добір порід при їх створенні. Типи лісових культур у різних лісорослинних умовах.	2		2		5	6	1-17, електронні ресурси
Тема 16. Типи, способи і схеми змішування деревних порід. Спосіб почергового змішування деревних порід у ряду. Спосіб ланкового змішування деревних порід у ряду. Спосіб групово-ланкового і шахового змішування деревних порід у ряду. Просте, кулісне і комбіноване чергування рядів. Історичний досвід лісокультурної справи щодо випробування типів змішування у степових умовах.	2		2		5	6	1-17, електронні ресурси
Тема 17. Технологія створення лісових культур. Обробіток ґрунту під лісові культури. Застосування добрив. Розміщення посівних і посадочних місць. Види садивного матеріалу. Посів і висаджування лісу. Догляд за лісовими культурами. Лісотипологічне обґрунтування створення лісових культур. Рекомендації по густоті лісових культур.	2	2	2	2	4	6	1-17, електронні ресурси
Тема 18. Типи лісових культур для зон Полісся та Лісостепу. Типи лісових культур у борах. Типи лісових культур у суборах. Типи лісових культур у судібровах і сугрудках. Типи лісових культур у дібровах і грудах.	2		2		4	6	1-17, електронні ресурси
Тема 19. Типи лісових культур для зони Степу. Типи лісових культур на зрубках та у малоцінних насадженнях, які підлягають реконструкції. Типи лісових	2		2		4	6	1-17, електронні ресурси

культур у ярах балок та на крутосхилах. Типи лісових культур на яружно-балкових схилах різної крутизни. Типи лісових культур на різних елементах рельєфу. Типи лісових культур у заплавах річок степової зони. Типи лісових культур на пісках.							
Тема 20. Типи лісових культур для зони Карпат. Лісокультурне районування Карпат і прилеглих до них районів. Типи лісових культур у борах. Типи лісових культур у суборах. Типи лісових культур у судібровах та дібровах. Типи лісових культур у субучинах і бучинах. Типи лісових культур у суяличниках і яличниках. Типи лісових культур у суялинниках і ялинниках. Типи лісових культур на порушених стихійними явищами лісокультурних площах.	-		2		4	6	1-17, електронні ресурси
Тема 21. Технічне приймання, інвентаризація та доповнення лісових культур. Проектування лісокультурних об'єктів. Облік та оцінка якості лісокультурних об'єктів. Технічне приймання робіт у посівних і шкільних відділеннях та на плантаціях у розсадниках. Технічне приймання робіт із створення лісових культур і плантацій. Інвентаризація садивного матеріалу у розсадниках. Інвентаризація лісових культур і плантацій. Атестація незімкнутих лісових культур. Переведення лісових культур у вкриті лісовою рослинністю землі. Переведення природного поновлення у вкриті лісовою рослинністю землі. Ведення книг обліку лісокультурних об'єктів. Звіт про проведення лісокультурних робіт. "Книга обліку лісових культур".	2		2		4	6	1-17, електронні ресурси
Тема 22. Культури хвойних лісоутворювальних порід. Культури сосни звичайної. Культури сосни кримської. Культури ялини європейської. Культури з участю модрини європейської. Культури ялиці білої.	2	2	2	2	4	6	1-17, електронні ресурси

Тема 23. Культури листяних лісоутворювальних порід. Культури дуба. Культури бука лісового. Культури тополі. Культури осики. Культури верби білої і ламкої. Культури вільхи клейкої. Двоприйомні лісові культури.	2	2	2	2	4	6	1-17, електронні ресурси
Тема 24. Реконструкція насаджень. Безпека праці лісокультурного виробництва. Реконструкція малоцінних насаджень лісокультурними методами. Заліснення земель, непридатних для сільськогосподарського користування. Безпека праці лісокультурного виробництва.	2		2		4	6	1-17, електронні ресурси
Тема 25. Введення екзотів у лісові культури. Культури сосни Веймутової. Культури сосни жорсткої. Культури ялиці великої. Культури дугласії зеленої (тисолистої). Культури інтродукованих видів модрина.	2		2		4	6	1-17, електронні ресурси
Тема 26. Лісові культури із горіхоплідних порід. Горіх волоський та горіх чорний в лісових культурах. Гікорі білий в лісових культурах. Каштан їстівний (посівний, справжній) в лісових культурах. Мигдаль звичайний в лісових культурах. Фісташка справжня в лісових культурах. Ліщина звичайна в лісових культурах. Фундук в лісових культурах.	2		-		4	6	1-17, електронні ресурси
Тема 27. Лісові культури із інших технічних порід. Плодові та ягідні деревні породи в лісових культурах. Використання танідоносів у лісовому господарстві. Використання корконосів у лісовому господарстві. Особливості створення плантацій із чагарникових верб у лісовому господарстві.	-		-		4	5	1-17, електронні ресурси
Разом за 6 семестр	26	8	26	8	68	89	
Всього (за курс дисципліни)	56		56		128	178	

4.МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

ДРН	Методи викладання (робота, що буде проведена викладачем <u>під</u> <u>час аудиторних занять</u> , консультацій)	Кіль- кість годин (денна/ заоч)	Методи навчання (які види навчальної діяльності має виконати <u>студент</u> <u>самостійно</u>)	Кількіс- ть годин (денна/ заоч)
-----	---	---	---	---

ДРН 1. Проводити літературний пошук інформації щодо технології проектування, створення і вирощування штучних лісових насаджень.	За джерелом знань: 1. <i>Словесні</i> : розповідь, пояснення, лекція. 2. <i>Наочні</i> : демонстрація. За характером логіки пізнання. 1. <i>Аналітичний</i> . 2. <i>Синтезу</i> . Інтерактивні технології навчання - використання мультимедійних технологій. Використання платформи Moodle під час змішаної форми навчання.	14	Робота підручниками, посібниками, матеріалами мережі Інтернет Використання платформи Moodle під час змішаної форми навчання. За характером та рівнем самостійної розумової діяльності студентів: 1. <i>Проблемний</i> . 2. <i>Репродуктивний</i> . 3. <i>Пояснювально-демонстративний</i> . Модульна курсова робота.	16
ДРН 2. Володіти знаннями щодо розмноження і вирощування садивного матеріалу основних порід.		14	Робота підручниками, посібниками, матеріалами мережі Інтернет Використання платформи Moodle під час змішаної форми навчання. За характером та рівнем самостійної розумової діяльності студентів: 1. <i>Проблемний</i> . 2. <i>Репродуктивний</i> . 3. <i>Пояснювально-демонстративний</i> . Модульна курсова робота.	16
ДРН 3. Розуміти основи лісонасінної справи та організації лісового розсадника. Знати особливості вибору головних, супутніх та підгінних порід та чагарників, необхідного обладнання та інструментів залежно від лісокліматичного району, форми взаємовпливу деревних рослин задля вирішення		14	Робота підручниками, посібниками, матеріалами мережі Інтернет Використання платформи Moodle під час змішаної форми навчання. За характером та рівнем самостійної розумової діяльності студентів: 1. <i>Проблемний</i> . 2. <i>Репродуктивний</i> . 3. <i>Пояснювально-</i>	16

завдань з організації та ведення лісового господарства з урахуванням екологічних, технічних та технологічних можливостей.			демонстративний. Модульна курсова робота.	
ДРН 4. Володіти базовими знаннями та необхідними навичками щодо застосування відповідних методів та способів створення лісових культур (у т. ч. з участю інтродуцентів), певних способів догляду за ними для вирішення завдань професійної діяльності.	За джерелом знань: 1. <i>Словесні</i> : розповідь, пояснення, лекція, інструктаж. 2. <i>Наочні</i> : демонстрація, ілюстрація. 1.3. <i>Практичні</i> : практична робота. За характером логіки пізнання. 1. <i>Аналітичний</i> . 2. <i>Синтезу</i> . Активні методи навчання - використання навчальних та контролюючих тестів, екскурсії, заняття на виробництві. Інтерактивні технології навчання - використання мультимедійних технологій. Використання платформи Moodle під час змішаної форми навчання.	14	Робота з підручниками, посібниками, матеріалами мережі Інтернет Використання платформи Moodle під час змішаної форми навчання. За характером та рівнем самостійної розумової діяльності студентів: 1. <i>Проблемний</i> . 2. <i>Репродуктивний</i> . 3. <i>Пояснювально – демонстративний</i> . Модульна курсова робота.	16
ДРН 5. Застосовувати законодавчі акти, нормативно-довідкові матеріали щодо ведення лісокультурної документації, врахування вимог охорони праці та техніки безпеки під час використання необхідного обладнання під час створення та вирощування лісових культур.	За джерелом знань: 1. <i>Словесні</i> : розповідь, пояснення, лекція, інструктаж. 2. <i>Наочні</i> : демонстрація. 3. <i>Практичні</i> : практична робота. За характером логіки пізнання. 1. <i>Аналітичний</i> . 2. <i>Синтезу</i> . Активні методи навчання - використання технічних засобів навчання, використання навчальних та контролюючих тестів, екскурсії, заняття на виробництві. Інтерактивні технології навчання - використання мультимедійних	14	Робота з підручниками, посібниками, матеріалами мережі Інтернет. Використання платформи Moodle під час змішаної форми навчання. За характером та рівнем самостійної розумової діяльності студентів: 1. <i>Проблемний</i> . 2. <i>Репродуктивний</i> . 3. <i>Пояснювально – демонстративний</i> . Модульна курсова робота.	16

	технологій. Використання платформи Moodle під час змішаної форми навчання.			
ДРН 6. Заповнювати організаційно-управлінську документацію щодо створення різних типів штучних насаджень (залежно від категорії лісокультурної площі, типу лісорослинних умов), проведення заходів (догляду за ними, реконструкції малоцінних насаджень) лісокультурними методами з урахуванням екологічних, технічних та технологічних можливостей обладнання та технологічних можливостей обладнання.	За джерелом знань: 1. <i>Словесні</i> : розповідь, пояснення, лекція, інструктаж. 2. <i>Наочні</i> : демонстрація, ілюстрація. 3. <i>Практичні</i> : практична робота. За характером логіки пізнання. 1. <i>Аналітичний</i> . 2. <i>Синтезу</i> . Активні методи навчання - використання технічних засобів навчання, використання навчальних та контролюючих тестів, використання опорних конспектів лекцій, законодавчих актів, нормативно-довідкових матеріалів щодо ведення лісокультурної документації, екскурсії, заняття на виробництві. Інтерактивні технології навчання - використання мультимедійних технологій. Використання платформи Moodle під час змішаної форми навчання.	14	Робота з підручниками, посібниками, матеріалами мережі Інтернет Використання платформи Moodle під час змішаної форми навчання. За характером та рівнем самостійної розумової діяльності студентів: 1. <i>Проблемний</i> . 2. <i>Репродуктивний</i> . 3. <i>Пояснювально – демонстративний</i> Модульна курсова робота.	16
ДРН 7. Здійснювати технічне приймання, облік та оцінку якості лісокультурних об'єктів та природного поновлення.	За джерелом знань: 1. <i>Словесні</i> : розповідь, пояснення, лекція, інструктаж. 2. <i>Наочні</i> : демонстрація, ілюстрація. 3. <i>Практичні</i> : практична робота. За характером логіки пізнання. 1. <i>Аналітичний</i> . 2. <i>Синтезу</i> . Активні методи навчання - використання технічних засобів навчання, використання навчальних та контролюючих тестів, використання опорних	14	Робота з підручниками, посібниками, матеріалами мережі Інтернет Використання платформи Moodle під час змішаної форми навчання. За характером та рівнем самостійної розумової діяльності студентів: 1. <i>Проблемний</i> . 2. <i>Репродуктивний</i> . 3. <i>Пояснювально – демонстративний</i> Модульна курсова	16

	конспектів лекцій, законодавчих актів, нормативно-довідкових матеріалів щодо ведення лісокультурної документації, екскурсії, заняття на виробництві. Інтерактивні технології навчання - використання мультимедійних технологій. Використання платформи Moodle під час змішаної форми навчання.		робота.	
ДРН 8. Проводити інвентаризацію лісових культур і плантацій, а також атестацію незімкнутих лісових культур; переводити лісові культури та площі із природним поновленням у вкриті лісовою рослинністю землі.	За джерелом знань: 1. <i>Словесні</i>: розповідь, пояснення, лекція, інструктаж. 2. <i>Наочні</i>: демонстрація, ілюстрація. 3. <i>Практичні</i>: практична робота. За характером логіки пізнання. 1. <i>Аналітичний</i>. 2. <i>Синтезу</i>. Активні методи навчання - використання технічних засобів навчання, використання навчальних та контролюючих тестів, використання опорних конспектів лекцій, законодавчих актів, нормативно-довідкових матеріалів щодо ведення лісокультурної документації, екскурсії, заняття на виробництві. Інтерактивні технології навчання - використання мультимедійних технологій. Використання платформи Moodle під час змішаної форми навчання.	14	Робота підручниками, посібниками, матеріалами мережі Інтернет Використання платформи Moodle під час змішаної форми навчання. За характером та рівнем самостійної розумової діяльності студентів: 1. <i>Проблемний</i>. 2. <i>Репродуктивний</i>. 3. <i>Пояснювально – демонстративний</i> Модульна курсова робота.	16

5. ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

При оцінюванні за освітнім компонентом використовується безперервне оцінювання – це поєднання сумативного та інформативного оцінювання. Безперервне оцінювання застосовується з метою встановлення зворотного зв'язку зі студентом та сумативного оцінювання з фіксуванням оцінок. Обов'язковою умовою є, щоб метод оцінювання дозволяв перевірити досягнуті чи ні встановлені результати навчання. Для цього використовується декілька методів одночасно.

5.1. Сумативне оцінювання

Сумативне оцінювання – підбиває підсумки навчальної діяльності у певний момент часу, зазвичай у кінці модулів та іспит. Сумативне оцінювання можна описати, як оцінювання по закінченні курсу, яке дозволяє визначити рівень досягнень студента, що підсумовує певний етап навчання.

5.1.1. Для оцінювання очікуваних результатів навчання передбачено

Методи сумативного оцінювання	Бали / Вага у загальній оцінці	Дата складання (номер тижня)
Перший семестр (Залік)		
(Модуль 1) Тести множинного вибору на відповідність або письмова модульна контрольна робота	50 балів/50%	До 7 тижня
(Модуль 2) Тести множинного вибору на відповідність або письмова модульна контрольна робота	50 балів/50%	До 15 тижня
Разом за семестр (залік)	100 балів (100%)	Заліковий тиждень
Умови отримання заліку: Залік виставляється за результатами поточного контролю. Для отримання заліку здобувач повинен набрати не менше 60 балів зі 100 можливих.		
Другий семестр (Іспит)		
(Модуль 3) Тести множинного вибору на відповідність або письмова модульна контрольна робота	20 балів/20%	До 7 тижня
(Модуль 4) Курсова робота (виконання та захист)	20 балів/20%	До 13 тижня
(Модуль 5) Тести множинного вибору на відповідність або письмова модульна контрольна робота	30 балів/30%	До 15 тижня
Екзаменаційний тест	30 балів/30%	Екзаменаційний тиждень
Разом за семестр	100 балів/100%	Екзаменаційний тиждень
Умови допуску до іспиту: До складання іспиту допускаються здобувачі, які виконали всі передбачені програмою практичні роботи та курсову роботу.		

5.1.2. Критерії оцінювання

Компонент	Незадо- вільно	Задो- вільно	Добре	Відмінно
	кількість балів за:			
	Перший семестр (залік)			
Модуль 1 (50 балів)	0-29	30-37	38-44	45-50
Модуль 2. (50 балів)	0-29	30-37	38-44	45-50
Разом за семестр (100 балів)	0-59	60-74	75-89	90-100
	Другий семестр (іспит)			
Модуль 3 (20 балів)	0-12	13-15	16-18	19-20
Модуль 4. Курсова робота (20 балів)	0-12	13-15	16-18	19-20
Модуль 5 (30 балів)	0-17	18-22	23-27	28-30
Іспит	0-18	19-22	23-27	28-30
Разом за семестр	0-59	60-74	75-89	90-100

Критерії оцінювання результатів навчання

Відмінно (90–100 балів)

Здобувач вищої освіти демонструє глибокі та системні знання теоретичного матеріалу, вільно оперує професійною термінологією, аргументовано аналізує та узагальнює інформацію. Практичні роботи виконані повністю, відповідно до встановлених вимог. Під час захисту здобувач демонструє вміння аргументовано відстоювати власні рішення та

відповідати на додаткові запитання. У письмових роботах та на іспиті допускаються лише несуттєві неточності.

Добре (75–89 балів)

Здобувач вищої освіти володіє основним теоретичним матеріалом, правильно використовує професійну термінологію та здатний застосовувати набуті знання під час виконання практичних завдань. Практичні роботи виконані в повному обсязі, проте можуть містити окремі неточності в оформленні. Під час захисту та складання підсумкового контролю здобувач допускає незначні помилки, які не впливають на загальне розуміння навчального матеріалу.

Задовільно (60–74 бали)

Здобувач вищої освіти засвоїв основний зміст навчальної дисципліни на достатньому рівні, проте його знання є фрагментарними та недостатньо систематизованими. Під час виконання практичних робіт і тестових завдань допускаються помилки. Відповіді на запитання характеризуються неповнотою та потребують додаткових уточнень. Здобувач здатний виконувати типові завдання за зразком або за допомогою викладача.

Незадовільно (0–59 балів)

Здобувач вищої освіти не засвоїв основних положень дисципліни, демонструє недостатній рівень теоретичних знань та практичних навичок. Практичні роботи виконані частково або не відповідають встановленим вимогам. Під час контролю знань допускаються суттєві помилки, відповіді є неповними або неправильними. Здобувач не здатний самостійно виконувати типові професійні завдання та не досягає програмних результатів навчання.

Критерії оцінювання курсової роботи

Пункти 1–3 оцінюються ведучим курсу, пункт 4 («Захист курсової роботи») – членами комісії.

Зміст курсової роботи (5 балів)

Оцінюється відповідність роботи таким критеріям: відповідність змісту обраній темі та виданому завданню; повнота аналізу природних умов згідно виданого завдання; правильність визначення мети, проведення відповідних обґрунтованих розрахунків; наявність посилань на використані джерела та дотримання вимог академічної доброчесності; відповідність висновків поставленим завданням та отриманим результатам.

Своєчасність виконання роботи (5 балів)

Оцінюється дотримання графіка виконання курсової роботи: своєчасне виконання окремих етапів написання; регулярність консультацій із керівником; своєчасне подання роботи на перевірку; своєчасне усунення зауважень та доопрацювання матеріалів.

Відповідність вимогам до курсової роботи (5 балів)

Оцінюється за такими критеріями: наявність усіх структурних елементів пояснювальної записки; відповідність оформлення роботи встановленим вимогам відповідно до завдання; якість пояснювальної записки та обґрунтування прийнятих рішень; відповідність обсягу та структури роботи методичним рекомендаціям.

Захист курсової роботи (5 балів)

Оцінюються: логічність та послідовність представлення роботи; якість презентаційних матеріалів; володіння матеріалом роботи; здатність обґрунтовувати прийняті рішення; правильність використання професійної термінології; повнота та аргументованість відповідей на запитання комісії.

Критерії оцінювання участі в дискусії за результатами захисту курсових робіт 5 балів (відмінно)

Здобувач бере активну участь в обговоренні, демонструє глибоке розуміння власної роботи та робіт інших здобувачів. Здатний критично аналізувати прийняті рішення, аргументовано визначати переваги та недоліки представлених робіт, виявляти власні помилки та пропонувати шляхи їх усунення. Використовує професійну термінологію та наводить обґрунтовані висновки.

4 бали (добре)

Здобувач бере участь в обговоренні, правильно аналізує більшість представлених рішень, здатний визначити окремі недоліки власної роботи та робіт інших здобувачів. Висловлює аргументовані судження, хоча окремі висновки потребують додаткового обґрунтування.

3 бали (задовільно)

Здобувач бере участь у дискусії, проте аналіз рішень має поверхневий характер. Виявляє лише окремі недоліки власної роботи або робіт інших здобувачів. Аргументація є недостатньо переконливою, професійна термінологія використовується частково.

2 бали (незадовільно)

Здобувач демонструє фрагментарне розуміння представлених рішень, не може належним чином проаналізувати власні помилки та роботи інших здобувачів. Відповіді є неповними або неаргументованими.

0–1 бал

Здобувач не бере участі в дискусії або його відповіді свідчать про відсутність розуміння змісту власної роботи та результатів її захисту.

5.2. Формативне оцінювання:

Формативне оцінювання є джерелом інформації про рівень досягнення результатів навчання та спрямоване на підтримку освітнього процесу шляхом надання здобувачам своєчасного зворотного зв'язку. Формативне оцінювання проводиться протягом усього періоду вивчення освітнього компонента та використовується для коригування навчальної діяльності здобувачів і вдосконалення методів викладання.

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
1.	Усне опитування та обговорення теоретичних питань із наданням зворотного зв'язку від викладача	Під час практичних занять протягом семестру
2.	Виконання тестових завдань для самоконтролю та поточного оцінювання із подальшим аналізом типових помилок	Після завершення вивчення окремих тем та модулів
3.	Індивідуальні консультації щодо виконання курсової роботи	Відповідно до графіка консультацій
4	Обговорення та аналіз прийнятих рішень під час виконання практичних і робіт	Під час практичних занять протягом семестру
5	Спостереження за процесом виконання завдань та надання рекомендацій щодо їх удосконалення	Протягом семестру
6	Перевірка проміжних результатів виконання курсової роботи із наданням рекомендацій щодо доопрацювання	На етапах виконання курсової роботи
7	Захист практичних робіт із обговоренням допущених помилок і шляхів їх усунення	Відповідно до графіка виконання робіт

5.3. Визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та/або інформальній освіті

Здобувачі вищої освіти можуть набувати додаткових компетентностей і результатів навчання шляхом проходження онлайн-курсів, вебінарів, тренінгів, майстер-класів та інших заходів неформальної та/або інформальної освіти, тематика яких відповідає змісту освітнього компонента «Ландшафтна архітектура».

Результати такого навчання можуть бути визнані та зараховані за окремими видами навчальної діяльності або темами дисципліни за умови документального підтвердження та встановлення їх відповідності програмним результатам навчання і компетентностям освітнього компонента. Визнання результатів здійснюється відповідно до чинного Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, що діє в Сумському національному аграрному університеті.

6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

6.1. Основні джерела

1. Лісовідновлення та лісорозведення : навчальний посібник / Ф. М. Бровко [и др.]. - Київ : Кондор, 2021. - 96 с
2. Типи лісових культур за природними зонами для рівнинної частини України / Ткач В. П., Румянцев М. Г., Мусієнко С. І. Затверджені Науково-технічною радою Держлісагентства (протокол № 30 від 27.06.2025). Харків: УкрНДІЛГА, 2025. 117 с.

6.2 Допоміжна

3. Лісові культури / Гордієнко М. І., Гузь М. М., Дебринюк Ю. М., Маурер В. М. - Львів: Камула, 2005. - 608 с.
4. Декоративне розсадництво: підр. / В. М. Маурер, А. П. Пінчук, І. М. Бобошко-Бардин, Ю. І. Косенко. – 2-е вид. стер. – К.: ПрофКнига, 2019. - 296 с.
5. Декоративне розсадництво з основами насінництва: навчальний посібник / В. М. Маурер. – К.: Видавництво, 2006. – 270 с.
6. Декоративне розсадництво: навчальний посібник / В. М. Маурер. – Вінниця: Нова Книга, 2007. – 264 с.
7. Вакулюк П. Г. Лісовідновлення і лісорозведення в рівних районах України/ П. Г. Вакулюк, В.І. Самоплавський. – Фастів : Поліфаст, 1998. – 508 с.
8. Лісове насінництво / [Ю. М. Дебринюк та ін]. – Львів : Світ, 1998. – 428 с.
9. Дебринюк Ю. М., Криницький Г. Т., Целень Я. П. Технологія вирощування плантаційних лісових насаджень у Західному регіоні України: монографія. – Львів: Камула, 2016. – 159 с.
10. Інструкція з проектування, технічного приймання, обліку і оцінки якості лісокультурних об'єктів. – К.: Державний комітет лісового господарства України, 2010. – 73 с.
11. ДСТУ 2980 – 95. Культури лісові. Терміни та визначення. – [Чинний від 1996-01-01]. – Київ : Держстандарт України, 1995. – 64 с.

6.3 Методичне забезпечення

12. Відтворення лісів в Україні: Навчальний посібник / С. І. Мусієнко, Г. Б. Гладун, А. А. Суска, О. М. Тарнопільська. Харків. ТОВ «ПромАрт», 2020.– 143 с.
13. Лісова селекція: Навчальний посібник / А. А. Суска, С. І. Мусієнко, Харків. ТОВ «ПромАрт», 2020.– 120 с.
14. Мельник Т. І., Мусієнко С. І., Кременецька Є. О. Лісові культури: методичні вказівки до написання курсової роботи для студентів 4 курсу спеціальності 205 "Лісове господарство" денної форми навчання ОС "Бакалавр". Суми, 2023.
15. Лісові культури: Навчальний посібник. Частина 1. Теоретичні основи та практичні аспекти створення лісових культур. Для студентів 3 курсу спеціальності 205 «Лісове господарство» ОС «Бакалавр» денної і заочної форм навчання. / Кременецька Є.О. – Суми: СНАУ, 2020. – 72 с.
16. Лісові культури: Навчальний посібник. Частина 2. Культури основних лісоутворювальних порід, екзотів та технічно цінних порід. Для студентів 4 курсу спеціальності 205 «Лісове господарство» ОС «Бакалавр» денної і заочної форм навчання. / Кременецька Є.О. – Суми: СНАУ, 2020. – 72 с.
17. Лісові культури: методичні вказівки до написання курсової роботи для студентів 4 курсу «Бакалавр» спеціальності 205 «Лісове господарство» ОС «Бакалавр» денної і заочної форм навчання. / Кременецька Є.О. – Суми: СНАУ, 2020. – 41 с.

6.4 Електронні ресурси

1. Державне агентство лісових ресурсів України. З історії лісового господарства України URL:
http://dklg.kmu.gov.ua/forest/control/uk/publish/article%3Bjsessionid%3D211A226A109C8D500D33B75EFF8E7AFC?art_id=36143&cat_id=32867.
2. Бібліотечно-інформаційний ресурс СНАУ (книжковий фонд, періодика, фонди на електронних носіях, тощо) – <https://library.snau.edu.ua/>.
3. Інституційний репозиторій СНАУ (наукові статті, автореферати дисертацій та дисертації, навчальні матеріали, студентські роботи, матеріали конференцій, навчальні об'єкти, наукові звіти, тощо). – <http://repo.snau.edu.ua/>.
4. Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського – <http://www.nbuv.gov.ua/> (Київ, проспект Голосіївський, 3, +380 (44) 525-81-04) та інших бібліотек.
5. <https://www.youtube.com/watch?v=xjLvnlJJRJ8> - Сучасні технології вирощування плодових саджанців.

6.5 Програмне забезпечення

Програмне забезпечення (для підтримки дистанційного навчання (Moodle), Інтернет-опитування (Kahoot, LearningApp), тощо.